

Új adatok Vasvármegye flórájához. II.

Neue Beiträge zur Flora des Komitates Vas (Eisenburg) II.

Irta: Dr. Gáyer Gyula (Szombathely).
Von:

A Múzeum II. Évkönyvében (1927. 204—206., 248—255. o.) közöltek folytatásaként az alábbi összeállítás tartalmazza a megye területére vonatkozó kutatásaim újabb s fontosabb eredményeit, már amennyire az anyag eddig feldolgozható volt. A használt jelek ugyanazok, mint korábban: I = Norikum, II = Praenorikum, III = Pannonikum s a megyéből eddig nem ismert növényeket * jelzi. Adatokat közölni szívesek voltak: gróf Ambrózy-Migazzi István (Tana), báró Baich Mihály (Alsószeleste), Fodor Ernő törvényszéki tanácselnök (Szombathely), dr. Vajda Ernő ügyvéd (Budapest), de különösen Hodossy Ernőné úrnő (Sárvár), aki a gércei Nemeshegy-en (bazalton) a következő növényeket találta:

Anemone silvestris, *Centaurea axillaris*, *Dictamnus albus*, *Iris variegata*, *Orchis purpurea*, *Papaver dubium*, *Primula canescens*, *Pulmonaria angustifolia*, *Scorzonera purpurea*, *Stipa Joannis*, *Veronica prostrata*, melyekhez a magam megfigyelése alapján még hozzáfűzhetem a *Potentilla leucopolitana* Ph. I. Muell.-t (*P. Wiemanniana* auct. Castrif. saltem p. p.) s egy a vasmegyei pannonikum más helyén is előforduló, de itt különösen jellemző alacsony termetű, halvány virágú, a csónak csúcsán vérpiros *Anthyllis*-t, mely Jávorka szerint az * *A. leiотricha* Borb. körébe tartozik.

Ez adatokból, melyeket a részletes felsorolásnál nem ismételtem meg újból, különösen kiemelendő az árvalányhaj, melynek megyénkben eddig ismert egyedüli termőhelyét (Sághegy) a bazaltbánya elpusztította s az *Orchis purpurea*, mely még a Hercsegen és Hodossy Ernőné szerint a Sári és Csényei tilosban is előfordul.

(Als Fortsetzung der im II. Jahrb. des Museums veröffentlichten Beiträge werden hier neuere Funde mitgeteilt. Umgrenzung des Gebietes: Borbás Vasm. Fl. Die Zeichen sind die früheren: I = Noricum, II = Praenorikum, III = Pannonicum, * bedeutet, dass die Pflanze für das Gebiet neu ist. Bei den Fundorten, die im heutigen Burgenlande liegen, ist der deutsche Ortsname in Klammern beige-setzt. — *Stipa Joannis*, an ihrem im Komitate bekannten einzigen Fundort (Ságheg Berg) durch den Basaltbruch verwüstet, wurde von Frau Georgine v. Hodossy am Nemeshegy bei Gërce nebst den oben

angeführten, in der nachfolgenden Enumeration nicht wieder erwähnten Arten aufgefunden).

Blechnum spicant (L.), II Zsidai völgy (dr. Vajda Ernő). — *Lycopodium complanatum* (L.), I Kalaposkö. — **Dactylis Aschersoniana* Gräbn, II Rábapüspöki (in den Raabauen stellenweise massenhaft). — **Festulolium adscendens* (Retz), I Cák, a köfejtónél. — *Carex Buekii* Wimm., II Zsidai völgy. — *Blysmus compressus* (L.), I a bozsoki lápon. — *Acorus calamus* (L.), II Ják, Talapatka. — **Sparganium longissimum* Fr., II Zsidai völgy. — *Fritillaria Meleagris* (L.), fl. albo II Ikervár (Hodossy Ernőné). — *Iris sibirica* (L.), II Alsószeleste. — **Coralliorrhiza trifida* Chat., I Rohonc (Rechnitz), am Aufstiege z. Geschriebenen Stein sehr selten. — *Corylus Avellana* L. lus. **Zimmermanni* Hahne, II Szakonyfalva (ein Strauch im Gemeindewalde).

Montia verna Neck., II Kemesmál, iszapos vetésekben. (Jávorka Magy. Flóra, 299 erwähnt auf Grund der Angabe von Holuby MBL. 1916, 229 *M. rivularis* Gmel. von Bazin. Nach Holuby wächst *M. verna* auf feuchten Furchen der Brachfelder, *M. rivularis* aber an der gleichen Stelle in Wagenspuren, die im Frühjahr mit Wasser gefüllt sind. Nach Exemplaren, die ich von weil. Holuby erhielt, gehören aber beide Pflanzen zu *M. verna*, und stellt die *M. rivularis* Holuby nur üppigere Exemplare dieser Art dar. Die Samen sind typisch, so dass es sich auch nicht um *M. limosa* Decker Verh. Bot. Ver. Brandenburg 1927, 57 handelt. *M. rivularis* ist daher vorläufig aus der Flora Hung. zu streichen. — Als einzig sicheres Merkmal zur Unterscheidung von *M. verna* u. *rivularis* bleiben nach meinen Erfahrungen überhaupt nur die Samen. Der Habitus ist sehr variabel. Jávorka schreibt von *M. verna*: Stengel aufrecht. Manchmal trifft das zu, manchmal aber nicht. Bei Kemesmál ist die Pflanze stets niederliegend. Andererseits fand ich heuer im Schobergebirge in Tirol, am Aufstiege von St. Johann i. W. im oberen Leibnitztale *M. rivularis* in kleinen, niederliegenden Exemplaren, die ganz unserer *M. verna* glichen, deren Samen aber typisch *rivularis*-förmig war).

Cerastium mátrense Kit. I Borostyánkő (Bernstein, am Steinstückl: Gáyer in Ann. Mus. Castrif. 1928, 18. C. arv. var. *adenophorum* Hayek, das ich aus dem Komit. in Ann. Mus. Castrif. I. 1925, 17, 36 angegeben habe, ist von *C. mátrense* kaum verschieden, eine Form warmer, trockener Standorte, welche auch bei Forchtenstein (Fraknó) mit *Potentilla glandulifera* vorkommt).

Silene vulgaris (Mnch) ssp. **bosniaca* G. Beck, I Ostffyasszonyfa (Sitke-er Wald). — *Aquilegia vulgaris* L., II. Nagyencs mellett a Gyöngyös-partján (Tóth István főreálisk. tanuló); Nemetújvár (Güssing) a Várhegy bokrai között fl. roseo

(Fodor Ernő; wohl verwild). — **Ranunculus nemorosus* DC., I Borostyánkő (Bernstein, am Steinstückl, Gayer in Ann. Mus. 1928, 18). — *Trollius europaeus* L., II Zsidai völgy., Vörösvár (Rothenturm, auf der herrschaftlichen Wiese: gr. Ambrózy-Migazzi István). — *Thlaspi demissorum* Borb. (Th. silvestre Jord.?) I Am Grate zw. Hirschenstein u. Geschriebenstein an einer moderigen Stelle. Von Borbás aus dem Klausenwalde bei Kőszeg beschrieben, aber seit Jahrzehnten nicht wieder gefunden. Scheint mir eine üppige, auf moderigem Waldboden erwachsene Form des *Th. stenopetalum* Borb. darzustellen. — **Prunus eminens* G. Beck, I Kőszeg, a kivágott Talár-erdő alsó részében. — *Potentilla rupestris* L. f. **chloropoda* m., caule viridi (nec sanguineo). I Eine Kolonie auf den Abhängen zw. Rohonc u. Városhodász (Rechnitz u. Burghodisz).

**Potentilla Szabói* (*serpentina* × *rubens*) *hybr. nova*. — Differt a *P. serpentina* foliis basalibus vulgo septenatis, floribus minoribus, caule purpurascente, pilis spatiatim rectangulo divergentibus, maioribus tuberculo insidentibus, — a *P. rubenti* autem foliolis dentibusque latioribus, petalis basi macula aurea notatis, pilositate multo parciore, pilis plurimis porrectis, glandulis in tota planta provenientes. — I Borostyánkő (Bernstein).

Az 1929. máj. 13-án elhalt Szabó Imrének, a szombathelyi leánylíceumban a természetrajz tanárának emlékezetére adom e növénynek e nevet. Szabó Imre alapos tudású szakember, Szombathely s általában Vas megye növényvilágának kitűnő ismerője s Flóra gyermekeinek melegszívű barátja volt. Egyéniségét híven tükrözi a Vasvármegyei Múzeum term. osztályának 1928. évi Évkönyvébe írt dolgozata, amelynek megírására nagy szerénysége miatt csak hosszú habozás után vállalkozott. Megírása után azonban lelkesen szötte jövő munkálkodásának terveit. E terveknek mindenkorra véget vetett annyira korai halála s így az a dolgozat, amelyben botanikai munkálkodásának eddigi eredményeit összefoglalta, egyúttal az ő botanikai autobiográfiája lett.

Szabó Imre Szombathelyen, 1876. március 11-én született. Itt végezte iskoláit is. Tanári oklevelét Budapesten szerezte. Mint tanár 1901—1914. Szegeden, 1914—1919. Trencsénben, 1919—1920. Székesfehérvárott, 1920 óta Szombathelyen működött. Növénygyűjteményét annak idején a szegedi áll. főreáliskolának, ásványgyűjteményét pedig a szombathelyi áll. leánylíceumnak adta. Arcképét a szombathelyi Múzeumban helyeztük el.

(Die Pflanze wird zu Ehren des am 13. V. 1929. verstorbenen Emerich Szabó, Professor der Naturgeschichte am Mädchenlyceum Szombathely benannt).

Agrimonia odorata Mill., II Alsószeleste. — *Colutea arborescens* L., II. Németujvár (Güssing, am Südhang des

Schlossberges im Gebüsch: Fodor E.). — *Lathyrus niger* L. var. **angustifolius* Rouy, II Csörötnek. — **Oxalis crenata* Jacq., II Kámon, a Sággy-kertben, behurcolva. — *Staphylea pinnata* L., II Nyögér, a Rába völgyére lejtő cserjésekben.

Viola silvestris Lam. f. *serpentina* m., statura humilior, caulibus e centro divergentibus, prostratis vel laxe erectis, foliis minoribus, latitudine fere aequilongis vel parum longioribus, colore totae herbae opaco et griseoviridi, necnon pubescentia caulis distincta a typo diversa. A *V. arenaria*, quam specimina minora in mentem revocant, stipularum forma, foliis profundius cordatis, apice acutis, necnon floribus maioribus, a *V. Riviniana* f. *pseudoarenaria* Gerstlauer appendicibus calycis brevibus, calcaris forma et colore herbae dignoscitur. — I Borostyánkő (Bernstein), in pinetis lucidis et in apricosis solo serpentino, dum in silvis humosis ibidem *V. silvestrem* typicam reperies. — Eine durch den niedrigen, niedergestreckten Wuchs und das glanzlose, matte, graugrüne Laub im Leben (weniger im Herbarium) auffallende Form, deren extrem ausgebildete Exemplare am Gipfel des Steinstückls vorkommen, und habituell stark an *V. arenaria* erinnern. Die Merkmale (Anschmiegen an dem Boden, Verlust des Blattglanzes, kleinere Blätter, Behaarung) sind gerade diejenigen, die auch im allgemeinen häufig die Serpentinform gegenüber der Normalform kennzeichnen und wir haben es in diesem Falle jedenfalls mit einer xeromorphen Anpassung zu tun.

Chaerophyllum aromaticum L. f. **platyphyllum* Gáy. et Rpcs., foliis bi-ternatis (nec triternatis), foliolis exinde multo maioribus latioribusque. I Kőszeg: Pogányvölgy. — *Cyclamen europaeum* L., II Sótöny (Grünwald-erdő) és egykor Alsószesztén is az erdő egy mélyedékes helyén, ahol ma gyertyán nő. — *Menyanthes trifoliata* L., Velem alatt vasoxydos forrás-helyen, II Zsidai völgy. — **Galeopsis polychroma* (*pubescens* × *speciosa*) G. Beck, I Allergraben ober Rumpersdorf (Rumpót). — *Ajuga foliosa*: Ann. Mus. Castrif. II, 1927, 255, *lapsus calami* = *A. latifolia* Host. — *Limosella aquatica* L., II Vasvár Rábapüspöki (in den Raabauen). — *Veronica acinifolia* L., II Alsórönök, vetésben. — *V. acutifolia* Gil., II Dömötöri.

Galium vernum Scop. ssp. **praenoricum* m., foliis late ovatis vel fere orbicularibus, apice late rotundatis, parvis: 5—8 mm. longis et ca. 5 mm. latis; foliorum forma igitur *G. alpino* Schur affinis, a quo differt habitu typi: statura altiori (10—15 cm.), internodiis elongatis II: Talapatka, in vallecula supra domum venatoriam consocie typi.

Sambucus racemosa L., II Rátót, a parkban vadon és Vörösvár (Rothenturm, auf d. herrschaftl. Wiese): gr. Ambrózy-Migazzi István. — *Lonicera caprifolium* L., I Rohonc

(Rechnitz, bei den alten Kastanien); II Németújvár (Güssing, am Südhang des Schlossberges im Buschwerk: Fodor E.). — *Knautia ramosissima* (arvensis \times pannonica) Szabó megyéből (Köszeg) már Boros említi MBL. 1924, 53; Szombathely. — *Phyteuma orbiculare* L., I A felsőri lápon (Am Moore bei Oberwart). — *Adenophora liliifolia* (L.), I a Kalaposkő alatt (Végh Hanna) II A kőszegpatyi erdőben (gr. Ambrózy-Migazzi István). — *Petasites albus* (L.), II Alsószeleste, az Ihardi nevű bokros, mocsaras helyen 180 m magasságban: br. Baich Mihály. (Das Vorkommen dieser Art samt *Gentiana asclepiadea* (Vasm. Múz. II. Évk. 254. o.) an diesem niederen Standorte, sowie das Auftreten von *Galium rotundifolium* in der Fichtenpartie des Szeleste-er Parkes zeigt deutlich die Eigentümlichkeit unseres Alpenvorlandes, wo ein kleines Plus oder Minus in den Lebensbedingungen des kleinsten Raumes noch die Existenz von subalpinen Pflanzen ermöglicht). — *Carduus crispus* L., II Nagyszentmihály (Grosspetersdorf) patakparton, Szombathely mellett a szőlősi Gyöngyös-parton. — *Cirsium pannonicum* (L. f.), II Nyögér, a Rába völgyére lejtő réten Alsószeleste. — *Thrinacia taraxacoides* (Vill.) et f. * *psilocalyx* Lag., I Celldömölk (etiam apud Detreköcsütörtök in comit. Pozsony).

Nem lesz érdekelten e helyen megemlékezni a példátlanul hideg 1928/9. évi tél következményeiről, hiszen e télen mindaz, amit eddig vidékünk klímájának sajátosságáról tudtunk (a tél enyhébb volta szemben az ország kontinentális részével sat.), semmivé lett.

A borostyán, amennyiben hó nem takarta, elfagyott, de ágai újból kihajtottak. A seprőzanót (*Sarothamnus*) földig lefagyott, de újból kihajtott. Helyenkint egyes fagyöngybokrok is, exponált helyeken egyes szelídgesztenyefák teljesen elfagytak. De valóban katasztrófális volt a tél a diófára, amelynek úgyszólván egész hazai állománya elpusztult. És itt említésreméltó, hogy a megye magasabban fekvő részein (Máriafalva, Borostyánkő) a dió nem vagy alig szenvedett. A magasságnak még az egyes fáknál is szerepe volt, így egyes kultivált fenyők (*Sequoia*, *Abies Pinsapo*) csúcsa ép maradt, egyébként teljesen elfagytak. Nem ide tartozik annak ismeretése, hogy milyen károkat okozott a tél a gyümölcsfákban és a kerti fákban,*) a diót is csak azért említettük meg, mert néhány szép diófásor (Vép, Körmend) elpusztulása megyénk tájképében is veszteséget jelent. Vásárosmiskén Sipos Antal erdőtanácsos úr szíves közlése szerint az akác is elfagyott. Horvátnádálján pedig elfagyott lucfenyőket láttam.

*) Erre nézve I. dr. S á g h y István: 'Az elmúlt rendkívül szigorú tél tapasztalatai a kámoni arboretumban. Kert Lapok, 1929, 275.

Ezzel szemben az előző évi meleg nyár és a téli hótakaró következményeként a kakukfű e vidéken még nem látott tömegben jelent meg és méternyi átmérőjű telepekben lepté el pl. a vasúti töltéseket Ostffyasszonyfa vidékén. Ilyenformán jelenhetett meg a kakukfű azokban az években is, amikor Clusius járt e vidéken. Rend szerint ugyanis a vidék fiziognómiájában kevésbé feltűnő a szerepe.

(Verfasser berichtet zum Schlusse über die Folgen des ungewöhnlich strengen Winters 1928/9 in der einheimischen Pflanzenwelt).

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Monografien Allgemein](#)

Jahr/Year: 1929

Band/Volume: [7](#)

Autor(en)/Author(s): Gyula Gáyér

Artikel/Article: [Neue Beiträge zur Flora des Komitates Vas \(Eisenburg\) II. 70-75](#)